

วัฒนธรรมประชาธิปไตย กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

โดย ผศ.ดร.วรรณภา ติระสังขะ

ในงานอบรมพัฒนา “ครูกับการสร้างพลเมืองประชาธิปไตย”
ณ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 23-26 กรกฎาคม 2561

หัวใจสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองคือ ความสมัครใจ การสร้างวัฒนธรรมการเมืองประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมทางการเมืองควรเป็นเจตจำนงของเราเอง

จัดบันทึกแบบภาพ โดย ชลิษา จาก Inskru -พื้นที่แบ่งปันไอเดียการสอน

การเมืองแบบไหนที่ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมทางการเมือง? การมีส่วนร่วมทางการเมืองเกิดขึ้นได้อย่างไร แล้วสังคม แบบไหนที่เอื้อให้เกิดการเมืองแบบมีส่วนร่วมได้?

การมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ การแสดงออกซึ่งสิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์ ในประเทศที่มีพื้นที่ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองมาก แสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมการเมืองในประเทศนั้นมีความเป็นประชาธิปไตยสูง เพราะมีพื้นที่ที่แสดงความเคารพต่อเสียงข้างน้อยได้มาก

การปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (Democratic Political Culture) สามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

- ต้องยอมรับในขั้นแรกว่า “ความขัดแย้ง” เป็นเรื่องปกติธรรมดาในสังคมประชาธิปไตย จริง ๆ แล้วสังคมใดก็ตามที่ไม่ทะเลาะกันเลยคือสังคมที่ปิดกั้นโอกาสในการแสดงความคิดเห็น ปิดกั้นโอกาสในการพยายามพูดคุยเพื่อหาฉันทามติ ผลที่ตามมาคือมีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ถูกกดขี่อยู่เสมอ
- เชื่อว่า “เราทุกคนเท่ากัน” ในฐานะศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์ เราทุกคนสมควรได้รับการปฏิบัติต่อที่เป็นธรรมและเท่าเทียมกัน

- เชื่อว่าประชาชนทุกคนเป็น “เจ้าของพื้นที่ร่วมกัน” คิดถึงประโยชน์สาธารณะร่วมกัน เราจะสามารถแสดงความเคารพคนอื่นได้มากขึ้น ปฏิบัติต่อกันอย่างนิกถึงคนอื่นมากขึ้น
- “อดทนอดกลั้น” ต่อความคิดที่มีความแตกต่างหลากหลาย และได้เถียงกันด้วยเหตุผลโดยไม่ใช้ความรุนแรง

การมีเครื่องมือหรืออาวุธที่เท่าเทียมกัน ในที่นี้คือข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เราควรตระหนักว่าเราเป็นผู้กำหนดทิศทางของประเทศนี้ได้ในฐานะหนึ่งในเจ้าของประเทศ ผ่านการสร้างวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยที่เริ่มต้นได้จากตัวเรา และกิจกรรมทางการเมืองอีกหลายอย่าง เช่น การออกไปเลือกตั้ง ศึกษานโยบายของพรรค ยื่นถอดถอนเมื่อจำเป็น ยื่นข้อเสนอกฎหมาย การพูดคุยถกเถียงกัน การรวมกลุ่มชุมนุมโดยไม่ละเมิดเสรีภาพของผู้อื่น การลงประชามติ ฯลฯ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าความสงบสุขในบ้านเมืองจะต้องหมดไป หากแต่การมีส่วนร่วมทางการเมืองควรเป็นไปตามหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติ (audi alteram partem) คือการที่เรา “ฟัง” กันและกัน การเปิดโอกาสให้แต่ละฝ่ายแสดงความคิดเห็นของตน และไม่ใช้อำนาจอยู่ฝ่ายเดียวเพื่อการหา “ดุลย์อำนาจ” ที่เกิดจากการเจรจาต่อรองและไกล่เกลี่ยร่วมกันมากขึ้น